

Examen VMBO-GL en TL

2021

tijdvak 1
vrijdag 28 mei
13.30 - 15.30 uur

beeldende vakken CSE GL en TL

Bij dit examen hoort een bijlage.

Dit examen bestaat uit 37 vragen.

Voor dit examen zijn maximaal 66 punten te behalen.

Voor elk vraagnummer staat hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden.

Open vragen

Geef niet meer antwoorden (redenen, voorbeelden e.d.) dan er worden gevraagd. Als er bijvoorbeeld twee redenen worden gevraagd en je geeft meer dan twee redenen, dan worden alleen de eerste twee in de beoordeling meegeteld.

De tijd voor altijd

De Nederlandse fotograaf Koos Breukel fotografeerde zijn zoon Casper regelmatig vanaf diens geboorte in 2000 tot aan zijn achttiende.

Op afbeelding 1 zie je een foto van Casper uit 2008 als hij 8 jaar is.

2p 1 *Bekijk afbeelding 1.*

De jongen lijkt zich niet bewust te zijn van de fotograaf.

→ Noem twee kenmerken van de jongen waaraan je dit ziet.

Afbeelding 2 is een foto van Casper als hij 9 jaar is. Afbeelding 3 is een foto van Casper als hij 15 jaar is.

3p 2 *Bekijk afbeelding 2 en 3.*

De foto's van Casper vertonen overeenkomsten.

→ Beschrijf drie aspecten van de **voorstelling** waarin beide foto's van Casper overeenkomsten vertonen.

2p 3 *Bekijk afbeelding 2 en 3.*

→ Noem twee aspecten van de **vormgeving** waarin beide foto's overeenkomsten vertonen. Geef bij elk aspect een toelichting.

Doe het zo:

aspect	toelichting

2p 4 *Bekijk afbeelding 1, 2 en 3.*

Breukel fotografeerde zijn zoon gedurende meerdere jaren.

→ Geef twee mogelijke redenen voor Breukel om zijn zoon meerdere jaren te fotograferen.

- 1p 5 *Vergelijk afbeelding 1 met afbeelding 2 en 3.*
De manier waarop Breukel zijn zoon fotografeerde op afbeelding 1 verschilt van de manier waarop hij hem op afbeelding 2 en 3 fotografeerde.
→ Noem een verschil tussen de manier van fotograferen van afbeelding 1 en de manier van fotograferen van afbeelding 2 en 3.
Doe het zo:

afbeelding 1	afbeelding 2 en 3

Erik Kessels is een Nederlandse reclamemaker. Naast het maken van reclame verzamelt hij foto's en maakt hij fototentoonstellingen. In 2011 maakte hij voor een van deze tentoonstellingen *24 Hrs In Photos (24 Uur In Foto's)*.

Afbeelding 4 en 5 zijn foto's van *24 Hrs In Photos*, waarvoor Kessels bijna een miljoen foto's verzamelde die binnen 24 uur op Flickr waren geplaatst. Via Flickr kan iedereen foto's delen op internet. Kessels printte 350.000 van deze foto's en vulde daarmee meerdere ruimtes van een museum.

- 3p 6 *Bekijk afbeelding 4 en 5.*
Kessels kon zoveel foto's verzamelen omdat het maken van foto's populair is.
→ Geef drie redenen waarom het maken van foto's populair is.
- 1p 7 *Bekijk afbeelding 4 en 5.*
24 Hrs In Photos is een
A fotomontage.
B installatie.
C reportage.
- 2p 8 *Bekijk afbeelding 4 en 5.*
Met *24 Hrs In Photos* lijkt Kessels iets te zeggen over de manier waarop er tegenwoordig met fotografie wordt omgegaan.
→ Geef hiervan twee voorbeelden.
- 1p 9 *Bekijk afbeelding 4 en 5.*
Bezoekers mochten gewoon door en over de bergen foto's lopen.
→ Geef aan wat Kessels met deze manier van tentoonstellen duidelijk zou willen maken.

Vanitas

Op afbeelding 6 zie je een vanitas-stilleven dat rond 1650 is gemaakt door de Nederlandse schilder Harmen Steenwijck.

- 1p 10 *Bekijk afbeelding 6.*
→ Leg uit waarom dit een vanitas-stilleven is.
- 1p 11 *Bekijk afbeelding 6.*
Het vanitas-stilleven is
A symmetrisch geschilderd.
B expressief geschilderd.
C naar de waarneming geschilderd.
- 2p 12 *Bekijk afbeelding 6.*
De schedel valt op.
→ Noem twee aspecten van de **vormgeving** van het schilderij waardoor de schedel opvalt. Geef bij elk aspect een toelichting.
Doe het zo:

aspect	toelichting

Op afbeelding 7 zie je *Vanitas*, een onderdeel van de installatie *Tableau* van de Deense kunstenaar Rose Eken uit 2015.

Op afbeelding 8 zie je de hele installatie *Tableau*, een verzameling voorwerpen uit verschillende kunstenaars-ateliers. Eken had collega-kunstenaars om foto's gevraagd van voorwerpen uit hun ateliers. 400 van deze voorwerpen maakte ze na in klei. Op afbeelding 9 zie je een detail van de installatie.

- 1p 13 *Bekijk afbeelding 7, 8 en 9.*
Het materiaal klei heeft een vervreemdend effect op het kunstwerk.
→ Leg deze stelling uit.

2p 14 *Bekijk afbeelding 7 en 8.*

De voorwerpen van *Vanitas* werden apart van de andere voorwerpen tentoongesteld.

→ Geef twee redenen om de voorwerpen van *Vanitas* apart tentoon te stellen.

1p 15 *Bekijk afbeelding 9.*

De voorwerpen van *Tableau* zijn voorwerpen van collega-kunstenaars. De betekenis van *Tableau* lijkt daardoor tegengesteld aan de betekenis van een *vanitas*-stilleven.

→ Leg dit uit.

De Nederlandse kunstenaar Louise te Poele maakt fotografische stillevens, die ze zorgvuldig samenstelt van allerlei voorwerpen. Op afbeelding 10 zie je haar stilleven *Vis met ei* uit 2015.

2p 16 *Bekijk afbeelding 10.*

Het is een stilleven, toch lijkt het of er beweging te zien is.

→ Beschrijf twee aspecten van de **voorstelling** waardoor in het stilleven beweging wordt gesuggereerd.

1p 17 *Bekijk afbeelding 10.*

→ Leg aan de hand van het aspect **ordening** uit waardoor in het stilleven de beweging wordt versterkt.

Voor haar werk stelt Te Poele eerst een stilleven samen, dat ze vervolgens fotografeert en daarna bewerkt op de computer.

3p 18 Het digitaal bewerken van foto's biedt veel mogelijkheden.

→ Noem drie mogelijkheden die het digitaal bewerken van foto's biedt.

Je kunt *Vis met ei* ook bekijken via de app *AR+T* op een smartphone of tablet. Wanneer je met die app het stilleven scant, zie je het werk bewegen; met een druk op de geluidsknop krijg je extra informatie te horen over het werk.

Op figuur 1 zie je iemand de app gebruiken.

figuur 1

- 1p **19** *Bekijk afbeelding 10 en figuur 1.*
Te Poele zei: "Ik wil dat je het gevoel krijgt dat je de voorwerpen kunt oppakken, het moet echt, echt, echt zijn."
→ Leg uit op welke manier de app *AR+T* bijdraagt aan het streven van Te Poele naar realisme.
- 2p **20** *Bekijk afbeelding 10.*
Dit stilleven van Te Poele wordt op een hedendaagse manier verbeeld.
→ Leg deze hedendaagse manier van verbeelden uit aan de hand van twee kenmerken van haar kunstwerk.

Baas maakt tijd

Op afbeelding 11 en 12 zie je de voor- en achterkant van *Real Time* (*Echte Tijd*) van de Nederlandse kunstenaar en ontwerper Maarten Baas. In de klok, die Baas in 2016 maakte voor Schiphol, wordt non-stop een film getoond waarin de tijd wordt weergegeven.

Op afbeelding 13 a t/m d zie je stills uit de film, waarop je ziet hoe een man iedere minuut een of twee wijzers uitwist en opnieuw schildert. Baas raakte voor dit project geïnspireerd door de mannen die op de luchthaven aan het werk zijn.

- 3p 21 *Bekijk afbeelding 11 en 12.*
Er lijkt een man in de klok aanwezig te zijn.
→ Noem drie kenmerken van de klok die de indruk wekken dat er echt een man in de klok aanwezig is.
- 3p 22 *Bekijk afbeelding 11, 12 en 13 a t/m d.*
→ Noem drie aspecten van de **voorstelling** waardoor de indruk ontstaat dat de man aan het werk is.
- 1p 23 *Bekijk afbeelding 11, 12 en 13 a t/m d.*
De film voor *Real Time* duurt
A 1 uur.
B 12 uur.
C 24 uur.

Baas verwijst in de klok naar de Nederlandse schilder Piet Mondriaan. Op afbeelding 14 zie je *Compositie met rood, geel en blauw*, een schilderij van Mondriaan uit 1921.

- 2p 24 *Bekijk afbeelding 11 t/m 14.*
→ Leg aan de hand van de aspecten **kleur** en **lijn** uit op welke manier Baas verwijst naar het werk van Mondriaan.
- 2p 25 *Bekijk afbeelding 11, 12 en 13a t/m d.*
Mensen kijken vaak langer naar *Real Time* dan naar een gewone klok.
→ Geef hiervoor twee mogelijke redenen.

Tijd speelt ook een rol in een ander werk van Baas: *Tree Trunk Chair (Boomstronkstoel)*. Op afbeelding 15 zie je op digitale schetsen van dit kunstwerk een boom en een mal. In 2216, 200 jaar na de start van het maakproces, kan de stoel worden gebruikt.

Op afbeelding 16 en 17 zie je digitale schetsen van de stoel.

1p 26 *Bekijk afbeelding 15.*

Bekijk onderstaande stappen uit het proces om *Tree Trunk Chair* te maken.

→ Plaats de stappen in de juiste volgorde. Begin bij de eerste stap in het proces.

- 1 boom kappen
- 2 boom planten en mal plaatsen
- 3 mal maken
- 4 stoel schuren en polijsten
- 5 200 jaar wachten terwijl de boom groeit

2p 27 *Bekijk afbeelding 15, 16 en 17.*

In het maakproces speelt tijd een belangrijke rol.

→ Beschrijf zowel de rol van de **kunstenaar** als de rol van **tijd** in dit kunstwerk.

Baas plantte de boom in 2016 in de tuin van de Menkemaborg, een kasteel dat hoort bij het Groninger Museum. Dit museum, dat het werk aankocht, zal de boom de komende twee eeuwen verzorgen.

3p 28 *Bekijk afbeelding 15, 16 en 17.*

→ Noem drie redenen waarom het voor het Groninger Museum interessant is om *Tree Trunk Chair* nu al aan te kopen.

2p 29 *Bekijk afbeelding 11 t/m 17.*

Naast tijd speelt ook humor een rol in beide werken van Baas.

→ Geef voor beide kunstwerken aan wat er grappig aan is.

De tijd dringt

In 2009 maakte de Deense kunstenaarsgroep Superflex de video-installatie *Flooded McDonald's (Overspoelde McDonald's)*. Omdat McDonald's een van de bekendste fastfoodketens ter wereld is, werd deze keten als voorbeeld genomen voor alle fastfoodketens. Op afbeelding 18 t/m 23 zie je stills uit de video, die 21 minuten duurt.

- 1p 30 *Bekijk afbeelding 18, 19 en 20.*
Het restaurant lijkt plotseling te zijn verlaten, er is bijvoorbeeld niemand aanwezig.
→ Noem nog een aspect van de **voorstelling** waardoor deze indruk ontstaat.
- 2p 31 *Bekijk afbeelding 18 t/m 23.*
Superflex wil ons met de video bewust maken van milieuvervuiling en klimaatverandering.
→ Noem twee aspecten uit de video die verwijzen naar milieuvervuiling en/of klimaatverandering.

Voor deze video werd er een McDonald's op ware grootte nagebouwd. Op figuur 2 en 3 zie je voorbereidingen voor de opnames.

figuur 2

figuur 3

- 3p 32 *Bekijk figuur 2 en 3.*
→ Geef drie redenen waarom Superflex het restaurant heeft nagebouwd en niet filmde in een bestaande McDonald's.

Let op: de laatste vragen van dit examen staan op de volgende pagina.

1p 33 *Bekijk afbeelding 18 t/m 23.*

Superflex bedacht van tevoren hoe de video zou moeten verlopen; het opnemen van de video moest in één keer goed gaan, maar was niet helemaal te voorspellen.

→ Leg uit waarom het verloop van de opnames niet te voorspellen was.

Ook de Braziliaanse kunstenaar Nele Azevedo maakt werk over klimaatverandering.

Op afbeelding 24, 25 en 26 zie je *Melting Men (Smeltende Mensen)* uit 2009. Voor het werk liet Azevedo duizend figuurtjes van ijs plaatsen in het centrum van Berlijn.

1p 34 *Bekijk afbeelding 24, 25 en 26.*

Veel mensen hielpen Azevedo bij het plaatsen van de figuurtjes.

→ Leg uit waarom de hulp van veel mensen belangrijk was bij het maken van het kunstwerk.

2p 35 *Bekijk afbeelding 24, 25 en 26.*

Azevedo gebruikt mallen om de figuurtjes te maken.

→ Noem twee voordelen van het werken met een mal.

2p 36 *Bekijk afbeelding 24, 25 en 26.*

→ Geef aan of onderstaande beweringen **juist** of **onjuist** zijn.

- 1 De hoeveelheid ijsfiguurtjes bepaalt de zeggingskracht van het kunstwerk.
- 2 Het kunstwerk heeft een permanent karakter.
- 3 Het kunstwerk is een assemblage.

Doe het zo: Neem de nummers van de zinnen over op je antwoordblad en zet het juiste antwoord erachter.

1p 37 *Bekijk afbeelding 18 t/m 26.*

Superflex en Azevedo maken met hun kunstwerken mensen op dezelfde manier bewust van het feit dat 'de tijd dringt' om het milieu te redden.

→ Leg uit op welke manier zij dat doen.

Bronvermelding

Een opsomming van de in dit examen gebruikte bronnen, zoals teksten en afbeeldingen, is te vinden in het bij dit examen behorende correctievoorschrift, dat na afloop van het examen wordt gepubliceerd.